Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 26. marca 2020 *

„Predhodno odločanje – Območje svobode, varnosti in pravice – Pristojnost in izvrševanje sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah – Uredba (ES) št. 44/2001 – Člen 5, točka 1 – Pristojnost v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji – Členi od 15 do 17 –Pristojnost za potrošniške pogodbe – Uredba (ES) št. 261/2004 – Člena 6 in 7 – Pravica do odškodnine v primeru velike zamude leta – Prevozna pogodba, ki zajema potovanje in nastanitev in ki je bila sklenjena med potnikom in potovalno agencijo – Odškodninska tožba proti letalskemu prevozniku, ki ni stranka te pogodbe – Direktiva 90/314/EGS – Paketno potovanje“

V zadevi C-215/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Obvodní soud pro Prahu 8 (okrožno sodišče v Pragi 8, Češka republika) z odločbo z dne 25. januarja 2018, ki je na Sodišče prispela 26. marca 2018, v postopku

Libuše Králová

proti

Primera Air Scandinavia A/S,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, M. Safjan (poročevalec), L. Bay Larsen, sodnika, C. Toader, sodnica, in N. Jääskinen, sodnik,

generalni pravobranilec: H. Saugmandsgaard Øe,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za češko vlado M. Smolek in J. Vláčil, agenta,

– za Evropsko komisijo M. Šimerdová in M. Heller, agentki,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 7. novembra 2019

izreka naslednjo

* Jezik postopka: češčina.

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 5, točka 1, in členov od 15 do 17 Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42) ter Uredbe (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 8, str. 10).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Libuše Královo in Primera Air Scandinavia A/S, gospodarsko družbo za letalski prevoz s sedežem na Danskem (v nadaljevanju: Primera), glede odškodninske tožbe na podlagi Uredbe št. 261/2004 zaradi velike zamude leta iz Prage (Češka republika) v Keflavík (Islandija), ki ga je opravila družba Primera.

Pravni okvir

Uredba št. 44/2001

3 Uredba št. 44/2001 je bila razveljavljena z Uredbo (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1). Vendar se zadnjenavedena uredba v skladu z njenim členom 81 uporablja šele od 10. januarja 2015. Zato se glede na čas dejanskega stanja spora o glavni stvari za ta spor še uporablja Uredba št. 44/2001.

4 V uvodnih izjavah od 11 do 13 Uredbe št. 44/2001 je bilo navedeno:

„(11) Pravila o pristojnosti morajo biti čimbolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po stalnem prebivališču toženca, pri čemer mora taka pristojnost vedno obstajati, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta pravde ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina. Da bi postala skupna pravila preglednejša in da ne pride do kolizije pristojnosti je treba stalno prebivališče pravne osebe opredeliti kot avtonomen koncept.

(12) Poleg stalnega prebivališča toženca mora obstajati tudi alternativna podlaga pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, ali ki je v interesu ustreznosti sodnega varstva.

(13) Šibkejša stranka bi morala biti v zvezi z zavarovalnimi ter potrošniškimi pogodbami in pogodbami o zaposlitvi zaščitena s pravili o pristojnosti, ki so za varstvo njenih pravic ugodnejša od splošnih pravil.“

5 Člen 2(1) te uredbe je določal:

„Ob upoštevanju določb te uredbe so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice.“

6 Člen 5 navedene uredbe je spadal v njeno poglavje II, oddelek 2, naslovljen „Posebna pristojnost“. Točka 1 tega člena je določala:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici:

1. (a) v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji pred sodiščem v kraju izpolnitve zadevne obveznosti;

(b) za namene te določbe in razen, če ni drugače dogovorjeno, je kraj izpolnitve zadevne obveznosti:

– v primeru prodaje blaga kraj v državi članici, kamor je bilo v skladu s pogodbo blago dostavljeno ali bi moralo biti dostavljeno,

– v primeru opravljanja storitev kraj v državi članici, kjer so bile v skladu s pogodbo storitve opravljene ali bi morale biti opravljene;

(c) če se ne uporabi pododstavek (b), potem se uporabi pododstavek (a)“.

7 Člen 15 te uredbe, ki je spadal v njeno poglavje II, oddelek 4, naslovljen „Pristojnost za potrošniške pogodbe“, je določal:

„1. V zadevah v zvezi s pogodbami, ki jih sklene oseba – potrošnik – za namen, za katerega se šteje, da je izven njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti, se pristojnost določi v skladu s tem oddelkom brez poseganja v člen 4 in v peto točko člena 5:

[…]

(c) v vseh drugih primerih, če je bila pogodba sklenjena z osebo, ki opravlja gospodarsko ali poklicno dejavnost v državi članici, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče, ali če na kakršen koli način usmerja to svojo dejavnost v to državo članico ali v več držav, vključno s to državo članico, pogodba pa spada v okvir te dejavnosti.

2. Če potrošnik sklene pogodbo s stranko, ki nima stalnega prebivališča v državi članici, vendar pa ima v eni od držav članic podružnico, predstavništvo ali drugo poslovno enoto, se v sporih, ki izhajajo iz poslovanja te podružnice, predstavništva ali poslovne enote, šteje, da ima ta stranka stalno prebivališče v tej državi.

3. Ta oddelek se ne uporablja za pogodbe o prevozu, razen za pogodbe, po katerih cena vključuje kombinacijo prevoza in namestitve.“

8 Člen 16 Uredbe št. 44/2001, ki je bil v tem oddelku 4, je v odstavku 1 določal:

„Potrošnik lahko sproži postopek zoper drugo pogodbeno stranko bodisi pred sodišči v državi članici, v kateri ima ta stranka stalno prebivališče, ali pred sodišči kraja, kjer ima potrošnik stalno prebivališče.“

9 Člen 17 te uredbe je določal:

„Odstopanje od določb tega oddelka je mogoče samo po dogovoru:

1. ki je bil sklenjen po nastanku spora; ali

2. ki omogoča potrošniku, da sproži postopek pred sodišči, ki niso navedena v tem oddelku; ali

3. ki je sklenjen med potrošnikom in drugo pogodbeno stranko, ki imata oba v času sklenitve pogodbe stalno prebivališče ali običajno prebivališče v isti državi članici, in ki določa pristojnost sodišč te države članice, pod pogojem, da ta dogovor ni v nasprotju s pravom zadevne države članice.“

Uredba št. 261/2004

10 Člen 1 Uredbe št. 261/2004, naslovljen „Predmet“, v odstavku 1 določa:

„1. Ta uredba pod določenimi pogoji, ki so opredeljeni v nadaljnjem besedilu, uvaja minimalne pravice potnikov ob:

(a) zavrnitvi vkrcanja proti njihovi volji;

(b) odpovedi njihovega leta;

(c) zamudi njihovega leta.“

11 Člen 2 te uredbe, naslovljen „Opredelitve pojmov“, določa:

„V tej uredbi:

[…]

(b) ‚dejanski letalski prevoznik‘ pomeni letalskega prevoznika, ki opravi ali namerava opraviti let na podlagi pogodbe s potnikom ali v imenu druge, pravne ali fizične osebe, ki ima s tem potnikom sklenjeno pogodbo;

[…]“

12 Člen 3 te uredbe, naslovljen „Področje uporabe“, določa:

„1. Ta uredba se uporablja za

(a) potnike, ki odhajajo z letališča na ozemlju države članice, za katero se Pogodba uporablja;

[…]

2. Odstavek 1 se uporablja pod pogojem, da:

(a) imajo potniki potrjeno rezervacijo na zadevnem letu in, razen v primeru odpovedi leta iz člena 5, se prijavijo na let,

– kakor je določeno in ob navedenem času vnaprej in pisno (vključno v elektronski obliki) z letalskim prevoznikom, organizatorjem potovanja ali pooblaščeno potovalno agencijo,

ali, če čas ni naveden,

– najpozneje 45 minut pred objavljenim časom odhoda; ali

[…]

5. Ta uredba se uporablja za vse [dejanske] letalske prevoznike, ki opravljajo prevoze potnikov, zajetih v odstavkih 1 in 2. Kadar obveznosti iz te uredbe izvaja dejanski letalski prevoznik, ki ni sklenil pogodbe s potnikom, se šteje, da jih opravlja v imenu osebe, ki je sklenila pogodbo s tem potnikom.

6. Ta uredba ne vpliva na pravice potnikov iz Direktive [Sveta] 90/314/EGS [z dne 13. junija 1990 o paketnem potovanju, organiziranih počitnicah in izletih (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 10, str. 132)]. Ta uredba se ne uporablja v primerih, ko je paketno potovanje odpovedano zaradi drugih razlogov in ne zaradi odpovedi leta.“

13 Člen 6 te uredbe, naslovljen „Zamuda leta“, določa:

„1. Kadar dejanski letalski prevoznik utemeljeno pričakuje, da bo imel let zamudo glede na odhod po voznem redu:

(a) za dve uri ali več za lete do vključno 1500 kilometrov; ali

(b) za tri ure ali več za vse lete znotraj Skupnosti, daljše od 1500 kilometrov, in za vse druge lete med 1500 in 3500 kilometri; ali

(c) za štiri ure ali več za lete, ki jih ne zajemata točki (a) ali (b),

tedaj dejanski letalski prevoznik ponudi potnikom:

(i) pomoč, opredeljeno v členu 9(1)(a) in 9(2); in

(ii) pomoč, opredeljeno v členu 9(1)(b) in 9(1)(c), kadar je utemeljeno pričakovani čas odhoda najmanj naslednji dan od prvotno navedene ure odhoda; in

(iii) pomoč, opredeljeno v členu 8(1)(a), kadar je zamuda najmanj pet ur.

2. V vsakem primeru se pomoč ponudi v prej navedenih časovnih okvirih ob upoštevanju oddaljenosti leta.“

14 Člen 7 Uredbe št. 261/2004, naslovljen „Pravica do odškodnine“, v odstavku 1(b) določa:

„Pri sklicevanju na ta člen potniki prejmejo odškodnino v višini:

[…]

(b) 400 EUR za vse lete znotraj Skupnosti nad 1500 kilometrov in za vse druge lete med 1500 in 3500 kilometri“.

15 Člen 8 Uredbe št. 261/2004, naslovljen „Pravica do povračila stroškov ali spremembe poti“, v odstavku 2 določa:

„Odstavek 1(a) se uporablja tudi za potnike, katerih leti so del paketa, razen za pravico do povračila stroškov, kadar takšna pravica izhaja iz Direktive 90/314/EGS.“

Direktiva 90/314

16 Člen 2(1) Direktive 90/314, ki se je uporabljala v času dejanskega stanja v postopku v glavni stvari, je določal:

„V tej direktivi:

1. ‚turistični paket' pomeni vnaprej dogovorjeno kombinacijo ne manj kot dveh naslednjih elementov, če so prodani ali ponujeni v prodajo za skupno ceno in če storitev traja več kot štiriindvajset ur ali vključuje nastanitev preko noči:
   (a) prevoz;
   (b) nastanitev;
   (c) druge turistične storitve, ki niso pomožne k prevozu ali nastanitvi in predstavljajo pomemben del turističnega paketa.

Deljeno zaračunavanje različnih elementov istega turističnega paketa organizatorja potovanja ali turističnega agenta ne odvezuje obveznosti po tej direktivi".

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

17 L. Králová s stalnim prebivališčem v Pragi je s potovalno agencijo FIRO-tour a.s. sklenila pogodbo o paketnem potovanju, ki je zajemala, prvič, letalski prevoz med Prago in Keflavíkom, ki ga zagotavlja družba Primera, in drugič, nastanitev na Islandiji.

18 Let iz Prage v Keflavík 25. aprila 2013, za katerega je imela L. Králová potrjeno rezervacijo, je imel več kot štiriurno zamudo. L. Králová je zato pri Obvodní soud pro Prahu 8 (okrožno sodišče v Pragi 8, Češka republika) zoper družbo Primera vložila odškodninsko tožbo zaradi plačila zneska 400 EUR na podlagi člena 6(1) in člena 7 Uredbe št. 261/2004.

19 Obvodní soud pro Prahu 8 (okrožno sodišče v Pragi 8) se je s sklepom z dne 1. aprila 2014 izreklo za nepristojno za odločanje o navedeni tožbi, ker se Uredba št. 44/2001 ne uporablja za Kraljevino Dansko, državo članico, v kateri ima sedež družba Primera. To sodišče je dodalo, da njegova pristojnost ne izhaja niti iz poglavja II, oddelek 4, te uredbe, saj L. Králová ni sklenila pogodbe o prevozu z družbo Primera, temveč s potovalno agencijo FIRO-tour. Če bi se ugotovil obstoj pogodbe med strankama v sporu, naj se ta v nobenem primeru ne bi nanašala na pogodbo, ki združuje prevoz in nastanitev, kot se zahteva v členu 15(3) navedene uredbe.

20 L. Králová je zoper ta sklep vložila pritožbo pri Městský soud v Praze (mestno sodišče v Pragi, Češka republika), ki jo je zavrnilo s sklepom z dne 4. avgusta 2014. Zadnjenavedeno sodišče je ugotovilo, da se je Uredba št. 44/2001 za Kraljevino Dansko uporabljala od 1. julija 2007, vendar na njeni podlagi ni mogoče utemeljiti pristojnosti češkihsodišč za zadevo v glavni stvari.

21 Po kasacijski pritožbi, ki jo je L. Králová vložila pri Nejvyšší soud (vrhovno sodišče, Češka republika), je to sodišče z odločbo z dne 15. septembra 2015 razveljavilo sklepa Obvodní soud pro Prahu 8 (okrožno sodišče v Pragi 8) in Městský soud v Praze (mestno sodišče v Pragi) ter zadevo vrnilo v razsojanje Obvodní soud pro Prahu 8 (okrožno sodišče v Pragi 8), pri čemer je razsodilo, da mora to sodišče preizkusiti pasivno legitimacijo družbe Primera glede na člen 5, točka 1, ter člena 15 in 16 Uredbe št. 44/2001.

22 Predložitveno sodišče navaja, da iz te uredbe ne more neposredno sklepati, ali so v razmerjih med letalskim prevoznikom in potrošnikom, kadar je letalski prevoz dogovorjen kot del paketnega potovanja, pristojna sodišča kraja izpolnitve pogodbene obveznosti v smislu člena 5, točka 1(b), navedene uredbe ali sodišča kraja stalnega prebivališča potrošnika v smislu člena 16(1) iste uredbe.

23 Poleg tega predložitveno sodišče dvomi o pasivni legitimaciji glede izvrševanja pravic, ki izhajajo iz Uredbe št. 261/2004, družbe Primera, ki je morala izpolniti obveznosti iz te uredbe, in glede razmerja med odgovornostjo, ki izhaja iz te uredbe, in tisto, ki izhaja iz Direktive 90/314.

24 V teh okoliščinah je Obvodní soud pro Prahu 8 (okrožno sodišče v Pragi 8) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je med tožečo stranko in toženo stranko obstajalo pogodbeno razmerje v smislu člena 5, točka 1, [Uredbe št. 44/2001], čeprav nista sklenili nobene pogodbe in je bil let del paketa storitev, ki so bile opravljene na podlagi pogodbe med tožečo stranko in tretjo osebo (potovalno agencijo)?

2. Ali je to razmerje mogoče opredeliti kot potrošniško razmerje v skladu s […] členi od 15 do 17 [Uredbe št. 44/2001]?

3. Ali je tožena stranka pasivno legitimirana v tožbi, s katero se uveljavljajo zahtevki, ki izhajajo iz [Uredbe št. 261/2004]?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Tretje vprašanje

25 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem, ki ga je treba preučiti najprej, v bistvu sprašuje, ali je treba Uredbo št. 261/2004 razlagati tako, da lahko potnik, čigar let ima tri ali več urno zamudo, vloži odškodninsko tožbo na podlagi členov 6 in 7 te uredbe zoper dejanskega letalskega prevoznika, čeprav ta potnik in ta letalski prevoznik med sabo nista sklenila pogodbe in je zadevni let del paketnega potovanja, ki spada na področje uporabe Direktive 90/314.

26 V zvezi s tem se, prvič, to vprašanje nanaša na to, ali se Uredba št. 261/2004 uporablja za letalskega prevoznika, ki je opravil let z zamudo v imenu osebe, ki je sklenila pogodbo s potnikom, in ne da bi sam sklenil pogodbo s tem potnikom.

27 Člen 2(b) te uredbe vsebuje opredelitev pojma „dejanski letalski prevoznik“ in določa, da gre za letalskega prevoznika, ki opravi ali namerava opraviti let na podlagi pogodbe s potnikom ali v imenu druge, pravne ali fizične osebe, ki ima s tem potnikom sklenjeno pogodbo.

28 V skladu s členom 3(5) te uredbe se ta uredba uporablja za vse dejanske letalske prevoznike, ki opravljajo prevoze potnikov, z letališča ali na letališče, ki je na ozemlju države članice. V isti določbi je pojasnjeno, da kadar dejanski letalski prevoznik, ki s potnikom ni sklenil pogodbe, izvaja obveznosti iz te uredbe, se šteje, da jih opravlja v imenu osebe, ki je sklenila pogodbo s tem potnikom (sodba z dne 7. marca 2018, flightright in drugi, C-274/16, C-447/16 in C-448/16, EU:C:2018:160, točka 62).

29 Iz navedenih določb izhaja, da se potnik leta z zamudo lahko sklicuje na Uredbo št. 261/2004 proti dejanskemu letalskemu prevozniku, tudi če potnik in dejanski letalski prevoznik med seboj nista sklenila pogodbe.

30 Drugič, tretje vprašanje se nanaša na to, ali okoliščina, da pogodba iz postopka v glavni stvari pomeni paketno potovanje v smislu člena 2(1) Direktive 90/314, vpliva na možnost potnika, da uveljavlja pravice iz členov 6 in 7 Uredbe št. 261/2004 zaradi zamude leta.

31 Glede razmerja med Uredbo št. 261/2004 in Direktivo 90/314 je treba najprej poudariti, da iz člena 3(6) te uredbe izhaja, da ta ne vpliva na pravice, ki jih imajo potniki, ki so kupili paketno potovanje, na podlagi navedene direktive.

32 V zvezi s tem člen 8(2) navedene uredbe določa, da se pravica do povračila stroškov vozovnice uporablja tudi za potnike, katerih leti so del paketnega potovanja, razen kadar takšna pravica izhaja iz Direktive 90/314.

33 V tem okviru je Sodišče presodilo, da iz tega jasnega besedila navedenega člena 8(2) izhaja, da že sam obstoj pravice do povračila, ki izhaja iz Direktive 90/314, zadostuje za izključitev tega, da bi lahko potnik, čigar let je del paketnega potovanja, povračilo stroškov svoje vozovnice na podlagi Uredbe št. 261/2004 zahteval od dejanskega letalskega prevoznika (sodba z dne 10. julija 2019, Aegean Airlines, C-163/18, EU:C:2019:585, točka 31).

34 Vendar člena 6 in 7 Uredbe št. 261/2004, na podlagi katerih je potnica iz postopka v glavni stvari vložila odškodninsko tožbo, ne določata odstopanja, ki bi bilo enakovredno tistemu, ki je v členu 8(2) te uredbe določeno za povračilo stroškov vozovnice, ki je bilo predmet zadeve, v kateri je bila izdana sodba z dne 10. julija 2019, Aegean Airlines (C-163/18, EU:C:2019:585).

35 Tako je razvidno, da se pravica do odškodnine iz člena 7 navedene uredbe uporablja v položaju, v katerem je let, ki ga kupi potnik, del paketnega potovanja, ne da bi to vplivalo na morebitne pravice iz Direktive 90/314.

36 To razlago potrjujejo pripravljalni dokumenti za Uredbo št. 261/2004. Kot je namreč generalni pravobranilec navedel v točki 72 sklepnih predlogov, je iz teh pripravljalnih dokumentov razvidno, da zakonodajalec Unije ni imel namena izključiti potnikov, katerih let je del paketnega potovanja, s področja uporabe te uredbe, ampak jim dati pravice, ki jih ta podeljuje, ne da bi to vplivalo na varstvo, ki jim ga zagotavlja Direktiva 90/314.

37 Glede tega je pravica do standardizirane in pavšalno izračunane odškodnine, ki izhaja iz člena 7 Uredbe št. 261/2004, med bistvenimi pravicami, ki jih ta uredba podeljuje letalskim potnikom in ki jih mora izpolniti dejanski letalski prevoznik, ne da bi ta pravica imela ekvivalent v sistemu, ki je bil vzpostavljen z Direktivo 90/314 in v katerem stroške krije organizator potovanja.

38 Glede na zgornje preudarke je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba Uredbo št. 261/2004 razlagati tako, da lahko potnik, čigar let ima tri ali več urno zamudo, vloži odškodninsko tožbo na podlagi členov 6 in 7 te uredbe zoper dejanskega letalskega prevoznika, čeprav ta potnik in ta letalski prevoznik med seboj nista sklenila pogodbe in je zadevni let del paketnega potovanja, ki spada na področje uporabe Direktive 90/314.

Prvo vprašanje

39 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 5, točka 1, Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da je odškodninska tožba, ki jo potnik na podlagi Uredbe št. 261/2004 vloži zoper dejanskega letalskega prevoznika, zajeta s pojmom „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu te določbe, čeprav med tema strankama ni bila sklenjena nobena pogodba in je bil let, ki ga je opravil ta letalski prevoznik, določen s pogodbo o paketnem potovanju, ki je vključevala tudi nastanitev in je bila sklenjena s tretjo osebo.

40 Najprej je treba poudariti, da je člen 5 Uredbe št. 44/2001 v točki 1 določal, da je lahko oseba s stalnim prebivališčem v državi članici tožena v drugi državi članici v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji pred sodiščem v kraju izpolnitve zadevne obveznosti.

41 Iz sodne prakse Sodišča je razvidno, da je treba pojem „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ razlagati avtonomno, da se zagotovi njegova enotna uporaba v vseh državah članicah (glej v tem smislu sodbo z dne 7. marca 2018, flightright in drugi, C-274/16, C-447/16 in C-448/16, EU:C:2018:160, točka 58 in navedena sodna praksa).

42 V zvezi s tem je Sodišče že presodilo, da sklenitev pogodbe ni pogoj za uporabo člena 5, točka 1, Uredbe št. 44/2001 (sodba z dne 21. aprila 2016, Austro-Mechana, C-572/14, EU:C:2016:286, točka 34 in navedena sodna praksa).

43 Čeprav člen 5, točka 1, Uredbe št. 44/2001 ne zahteva sklenitve pogodbe, pa je v skladu z ustaljeno sodno prakso opredelitev obveznosti vseeno nujno potrebna za njegovo uporabo, saj se sodna pristojnost v skladu s to določbo določi glede na kraj izpolnitve zadevne obveznosti. Tako pojma „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu te določbe ni mogoče razumeti tako, da zajema položaj, v katerem stranki druga do druge nimata nobene prostovoljno sprejete zaveze (sodba z dne 14. marca 2013, Česká spořitelna, C-419/11, EU:C:2013:165, točka 46 in navedena sodna praksa).

44 Iz tega sledi, da je temelj pravila o posebni pristojnosti za zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji, določenega v členu 5, točka 1, Uredbe št. 44/2001, predmet tožbe, in ne identiteta strank (glej v tem smislu sodbo z dne 7. marca 2018, flightright in drugi, C-274/16, C-447/16 in C-448/16, EU:C:2018:160, točka 61 in navedena sodna praksa).

45 V obravnavanem primeru je torej treba ob upoštevanju sodne prakse, navedene v točki 43 te sodbe, preučiti, ali je mogoče šteti, da letalski prevoznik, ki s potnikom ni sklenil pogodbe o prevozu in ki je opravil let, določen s pogodbo o paketnem potovanju, ki jo je sklenila tretja oseba, izpolnjuje obveznost, ki je bila svobodno sprejeta v razmerju do druge stranke in na kateri temelji tožba tožeče stranke.

46 Na prvem mestu je treba šteti, da je mogoče letalskega prevoznika, kot je ta iz postopka v glavni stvari, opredeliti kot „dejanskega letalskega prevoznika“ v smislu člena 2(b) Uredbe št. 261/2004, ker je opravil let v imenu pravne ali fizične osebe, ki je sklenila pogodbo z zadevnim potnikom, in sicer v obravnavanem primeru potovalne agencije.

47 Na drugem mestu, iz člena 3(5), drugi stavek, Uredbe št. 261/2004 je razvidno, da kadar obveznosti iz te uredbe izpolni dejanski letalski prevoznik, ki ni sklenil pogodbe s potnikom, se šteje, da ravna v imenu osebe, ki je sklenila pogodbo s tem potnikom (sklep z dne 13. februarja 2020, flightright, C-606/19, EU:C:2020:101, točka 34).

48 Tako je treba šteti, da ta prevoznik izpolnjuje obveznosti, ki jih je prostovoljno prevzel od pogodbene stranke zadevnega potnika. Podlaga teh obveznosti je pogodba o paketnem potovanju, ki jo je potnik sklenil s potovalno agencijo (glej v tem smislu sodbo z dne 7. marca 2018, flightright in drugi, C-274/16, C-447/16 in C-448/16, EU:C:2018:160, točka 63).

49 Zato je treba šteti, da je bila odškodninska tožba zaradi velike zamude leta, ki jo je ta potnik vložil zoper navedenega dejanskega letalskega prevoznika, ki ni pogodbena stranka navedenega potnika, vseeno vložena v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji v smislu člena 5, točka 1, Uredbe št. 44/2001.

50 Okoliščina, da je pogodba o letalskem prevozu del paketnega potovanja v smislu člena 2, točka 1, Direktive 90/314, vključno z nastanitvijo, te ugotovitve ne omaje.

51 Ta posebnost namreč ne spreminja niti pogodbene narave pravnih obveznosti, na katere se sklicuje potnik, niti predmeta njegove tožbe, ki jo je zato mogoče vložiti pred enim ali drugim sodiščem kraja izpolnitve pogodbenih obveznosti (glej v tem smislu sodbo z dne 7. marca 2018, flightright in drugi, C-274/16, C-447/16 in C-448/16, EU:C:2018:160, točki 68 in 69, ter sklep z dne 13. februarja 2020, flightright, C-606/19, EU:C:2020:101, točki 26 in 27).

52 Glede na vse navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 5, točka 1, Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da je odškodninska tožba, ki jo je potnik na podlagi Uredbe št. 261/2004 vložil zoper dejanskega letalskega prevoznika, zajeta s pojmom „zadeve v zvezi s pogodbenimi

razmerji“ v smislu te določbe, čeprav med tema strankama ni bila sklenjena nobena pogodba in je bil let, ki ga je opravil ta letalski prevoznik, določen s pogodbo o paketnem potovanju, ki vključuje tudi nastanitev, sklenjeno s tretjo osebo.

Drugo vprašanje

53 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člene od 15 do 17 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da odškodninska tožba, ki jo potnik vloži zoper dejanskega letalskega prevoznika, s katerim ta potnik ni sklenil pogodbe, spada na področje uporabe teh členov, ki se nanašajo na posebno pristojnost za potrošniške pogodbe.

54 Najprej je treba opozoriti, da pravila o pristojnosti, navedena v poglavju II, oddelek 4, Uredbe št. 44/2001, ki zajema člene od 15 do 17 te uredbe, potrošniku omogočajo, da tožbo vloži bodisi pri sodišču kraja, kjer ima stalno prebivališče, bodisi pri sodiščih države članice, v kateri ima druga pogodbena stranka stalno prebivališče.

55 Ta pravila pomenijo odstopanje tako od splošnega pravila o pristojnosti iz člena 2(1) navedene uredbe, ki podeljuje pristojnost sodiščem države članice, v kateri ima tožena stranka stalno prebivališče, kot tudi od pravila o posebni pristojnosti v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji iz člena 5, točka 1, iste uredbe. Zato je treba omenjena pravila iz tega oddelka 4 nujno razlagati ozko (glej v tem smislu sodbo z dne 14. marca 2013, Česká spořitelna, C-419/11, EU:C:2013:165, točka 26 in navedena sodna praksa).

56 Sodna pristojnost se določi v skladu z navedenim oddelkom 4, če so izpolnjeni trije pogoji iz člena 15(1) Uredbe št. 44/2001, in sicer, prvič, da je pogodbena stranka potrošnik, ki ravna z namenom, za katerega se šteje, da je zunaj njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti, drugič, da je bila pogodba med takim potrošnikom in subjektom, ki dejavnost opravlja poklicno ali pridobitno, dejansko sklenjena, in tretjič, da ta pogodba spada v eno od kategorij iz točk od (a) do (c) tega člena 15(1). Ti pogoji morajo biti izpolnjeni kumulativno – če eden od njih ni izpolnjen, pristojnosti ni mogoče določiti na podlagi pravil, ki veljajo za potrošniške pogodbe (glej v tem smislu sodbo z dne 28. januarja 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, točka 23 in navedena sodna praksa).

57 V obravnavanem primeru se vprašanje predložitvenega sodišča nanaša na to, ali je mogoče šteti, da so trije pogoji, navedeni v prejšnji točki, izpolnjeni glede pravnega razmerja med potnikom in letalskim prevoznikom, če med seboj nista sklenila pogodbe.

58 V zvezi s tem je treba, prvič, poudariti, da je v nasprotju s pogoji, ki se zahtevajo za uporabo pravil o posebni pristojnosti in ki izhajajo iz člena 5, točka 1, Uredbe št. 44/2001, za uporabo pravil o pristojnosti, ki izhajajo iz poglavja II, oddelek 4, te uredbe, odločilno, da so stranke v sporu tudi pogodbene stranke.

59 Kot sta namreč poudarila generalni pravobranilec v točki 48 sklepnih predlogov in češka vlada v pisnem stališču, se členi navedenega oddelka 4 sklicujejo na „pogodbo, ki jo sklene […] potrošnik“, „drugo stranko pogodbe, ki jo je sklenil potrošnik“, ali na dogovore o izbiri sodišča, sklenjene „med potrošnikom in drugo pogodbeno stranko“.

60 Ta sklicevanja govorijo v prid razlagi, da mora biti za uporabo istega oddelka 4 potrošnikova tožba vložena zoper njegovega sopogodbenika.

61 Tako je Sodišče presodilo, da se pravila o pristojnosti, ki so za področje potrošniških pogodb določena v členu 16(1) Uredbe št. 44/2001, v skladu z besedilom te določbe uporabljajo zgolj za tožbo, ki jo je potrošnik vložil zoper drugo pogodbeno stranko, kar nujno pomeni, da je potrošnik z zadevnim toženim subjektom, ki dejavnost opravlja poklicno ali pridobitno, sklenil pogodbo (sodba z dne 25. januarja 2018, Schrems, C-498/16, EU:C:2018:37, točka 45 in navedena sodna praksa).

62 Drugič, razlaga, v skladu s katero se pravila o pristojnosti za potrošniške pogodbe, določena v poglavju II, oddelek 4, Uredbe št. 44/2001, ne uporabljajo v položaju, v katerem ni pogodbe med potrošnikom in osebo, ki dejavnost opravlja poklicno ali pridobitno, je v skladu s ciljem, navedenim v uvodni izjavi 11 te uredbe, ki je zagotoviti visoko stopnjo predvidljivosti pri podeljevanju pristojnosti.

63 Kot je generalni pravobranilec navedel v točki 57 sklepnih predlogov, je namreč možnost potrošnika, da osebo, ki dejavnost opravlja poklicno ali pridobitno, toži pred sodiščem, na območju katerega ima ta potrošnik stalno prebivališče, izravnana z zahtevo po sklenitvi pogodbe med njima, iz katere izhaja navedena predvidljivost za toženo stranko.

64 Poleg tega je Sodišče sicer res ugotovilo, da je treba pojem „druga pogodbena stranka“ iz člena 16(1) Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da označuje tudi pogodbeno stranko subjekta, s katerim je potrošnik sklenil to pogodbo (glej v tem smislu sodbo z dne 14. novembra 2013, Maletic, C-478/12, EU:C:2013:735, točka 32). Vendar pa ta razlaga temelji na posebnih okoliščinah, v katerih je bil potrošnik najprej v nerazdružljivem pogodbenem razmerju z dvema sopogodbenikoma (sodba z dne 28. januarja 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, točka 33).

65 Glede na vse zgornje preudarke je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člene od 15 do 17 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da odškodninska tožba, ki jo potnik vloži zoper dejanskega letalskega prevoznika, s katerim ta potnik ni sklenil pogodbe, ne spada na področje uporabe teh členov, ki se nanašajo na posebno pristojnost za potrošniške pogodbe.

Stroški

66 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. **Uredbo (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 je treba razlagati tako, da lahko potnik, čigar let ima tri ali več urno zamudo, vloži odškodninsko tožbo na podlagi členov 6 in 7 te uredbe zoper dejanskega letalskega prevoznika, čeprav ta potnik in ta letalski prevoznik med seboj nista sklenila pogodbe in je zadevni let del paketnega potovanja, ki spada na področje uporabe Direktive Sveta 90/314/EGS z dne 13. junija 1990 o paketnem potovanju, organiziranih počitnicah in izletih.**

2. **Člen 5, točka 1, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da je odškodninska tožba, ki jo je potnik na podlagi Uredbe št. 261/2004 vložil zoper dejanskega letalskega prevoznika, zajeta s pojmom „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu te določbe, čeprav med tema strankama ni bila sklenjena nobena pogodba in je bil let, ki ga je opravil ta letalski prevoznik, določen s pogodbo o paketnem potovanju, ki vključuje tudi nastanitev, sklenjeno s tretjo osebo.**

3. **Člene od 15 do 17 Uredbe št. 44/2001 je treba razlagati tako, da odškodninska tožba, ki jo potnik vloži zoper dejanskega letalskega prevoznika, s katerim ta potnik ni sklenil pogodbe, ne spada na področje uporabe teh členov, ki se nanašajo na posebno pristojnost za potrošniške pogodbe.**

Podpisi